

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr 33. ANULU XX.

Sabiu, in 23 Aprile (5 Maiu) 1872.

Telegraful este de două ori pre septa-
mană: Duminecă și Joiă. — Prenumer-
ratia se face în Sabiu la expeditia
foiește pre afara la c. r. poste cu bani
gata prin scrisori francate, adresate către
expeditia. Pretul prenumeratii este
pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear
pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pe-

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru
provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl.
Ieri pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru
principale, și terii străine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ fl. anu 6 fl.

Inseratele se plătesc pentru întâiă
ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu
5 $\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{4}$
cr. v. a.

Insciintiare.

Dupa cele două „Statutul organic“ alu Metropoliei noastre gr. resaritene, Sinodul archidiocesanu are a se tinențe in totu anul in Duminecă Tomei, care in acestu anu cade in 23 Aprilie; pentru aceea in Duminecă Tomei se va tinențe la 9 ore serviciu dñeescu cu chiamarea săntului Duchu, și apoi la 11 ore se va deschide prin cuventarea solene Sinodul archidiocesanu in sal'a seminariale.

Ceea ce se aduce la cunoștința domnilor membre sinodali spre intocm'a urmare.

Presidiul Sinodului archidiocesanu.

Deputati la sinodu

s'au ales in locurile devenite vacante și adeca : in cercul XII Nicolai Strevoiu adovacatu ; in cercul alu XV Dr. Ioanu Boreciu adovacatu ; in cercul II Ioanu de Preda adovacatu ; in cercul XX Dr. Stefanu Pecurariu.

Sibiu 22 Aprile.

Viată constitutională bisericescă și politică, după aprievitiorii ei, are și critici favorabili și nefavorabili. Aceasta impregnare o cauzează și resultatele faptice, cari inse nu potu sa fia numai effusul său purcederei purului principiu alu constitutionalismului. Constitutionalismul ori in biserică, ori in politică, totu deun'a e bunu pâna când este elu in natură lui cea adeverata.

Aici trebuie căutat cheia bunătăției său reului lui și numai cheia acăstă ne va descură usi'a, prin care sa intrâmu la acestu adeveru principiale.

Numai resultatele singure, fia in sinode fia in diete, vomu astă, după puterea meditațiune, ca nu potu fi normative. Si in unele și in altele mai este de lipsa ce-va și, acestu ce-va e viantă cea curată de a se folosi omulu de constitutionalismul pentru inaintarea nueri cause bune comune său in generale luate pentru inaintarea binelui comunu. Pâna când va lipsi acăstă viantă, totu voru fi in zadar, ba mai reu, pâna când va lipsi acăstă se potu nasce dorintie diverse, cari nu suntu intru nimică de o natură cu binele comunu, ci cu satisfacerea intereselor de ambii, de avere, de autocratia, cari speculeaza constitutionalismul numai pentru că sa ascundă aceste slabiciuni și sa le imbrace in iubire de dreptate. In asemenea casuri se nascu apoi partide, cari, său se luptă pentru interesele loru particulari, său in casulu celu mai favorabilu, in partide, din care un'a se incercă a combatte reoul celu mascatu ori unde lu intâlnesc. Esperintă ni dovedescă pre adeseori ca mijlocele cele de totu variale interesatilor in partea loru, intoneca, facu imposibile, pre tempu indelungat, cunoscerea adeverului și atunci apoi in o parte mare intra disgustul și cu acestă nemultamirea cu constitutionalismul și dorintă de unu bratu puternicu alu unui, inse inspirat de iubirea de adeveru și dreptate.

Potu sa lipsescă inse din viată constitutională interesele particolare și ea totusi sa nu dea aceea ce omulu se crede indreptatul sa astepte dela dens'a. Va intrebă cine-va, ca viantă cea curată, neimpedecata de interese particolare sa nu fia in stare sa tienă constitutionalismul la inaltimea lui?

Sa abstragemu dela alte și sa avemu in vedere numai afacerile noastre bisericescă. Sa presupunem ca aici totu susținutul, care este chiamat a contribui cu puterile sele la binele comunu alu bisericei noastre, este liberu și de ambii reu inteleesa și

de alte ori ce slabiciuni daunose și are in vedere numai și numai binele comunu și, totusi și in casulu acestu se poate intemplă că resultatele vietiei constitutionale sa sia nemultamită.

Viantă cea curată, carea o pretindem cu spiritul alu vietiei constitutionale la toti membrii ce o compunu acăstă, trebuie sa fia si manifestata său executata. Nu e destulu numai a voi dura a să face. Si aici trebuie sa se aplice ceea ce se dice despre credintă fără de fapte. Precum se dice in scriptura ca credintă fără de fapte este moră și putem dice si despre constitutionalismu său si despre voi'a ce are sa-lu inspire, ca fără de fapte ele suntu nisice litere său vorbe morte.

In viată constitutională inse si faptele, déca au sa duca la resultate bune, trebuie sa aiba o normă. Ele trebuie aduse in legatora cu cele precedente, pentru că sa formeze unu intregu ce se desvălu successe; dura de alta parte trebuie sa fia aduse in consonantia și cu impregnările in care traimu. Reprivirea inapoi și privirea in giurul nostru la ceea ce numim actualitate suntu că și două direcționi cari dau o rezultare ce noi in limbiu nostru o numim apoi viitoriu.

Déca nu vomu consideră trecutulu, déca nu vomu tienă socotela serioză de cele ce se petrecu in presentu in giurul nostru, vomu face numai legi, proiecte, cari voru să că nisice bărne destrăte a unui podu, preste care nu vomu poté trece fără de a ne periclită de a cădă printre ele in apa.

Inainte de totu dura viantă cea curată trebuie sa aiba in ajutoriul său studiul lucrurilor ce au a se seversi in viată constitutională, studiul prin care sa putem fi in stare a pune lăta participe a lucrurilor noastre la locul său.

Amu puté intră in o recensiu cu protocoile sinodelor și congreselor in mâna, pentru că sa arătăm unde și in ce s'a gresit, déca s'a gresit pâna acum, de resultatele nu suntu precum le dorim toti din totu părțile; avem inse si considerațiunea aceea, ca sinodalitatea noastră este inca jună, avem mai departe increderea in bun'a vointă si prin urmare si in executarea ei ce va urma mai târdiu si de aceea ne restringem pentru acum la observațiunile de mai susu.

Alte reale cari se ivescă și se voru mai ivi credem ca inca nu potu sa amenintie constitutiunalismul nostru, și déca se voru ivi reale si de natură a acăstă nu vomu intardiā a le caută la radacină loru si a le smulge dimpreuna cu acăstă sfara.

Salutăm asiă dura sinodul de satia că pre unul din acele ce are sa completeze prin o judecata serioză constitutionalismul bisericescu, si in cătu i va si cu putintă sa delature causele cari suntu in stare a lasă sa se străcăre si rezultate neplăcute pentru toti iubitorii inaintării binelui comunu,

Tresti'a, in 16 Apr. 1872.

Domnule redactorul! Bucuri'a, de care este petrunsa estadi comun'a nostra biserică Tresti'a in districtul „Cetăției de piatră“, me indemnă a te rugă că sa înregistred în coloanele pretuijitoi jurnalul „Telegraful Romanu“ cau'a bucuriei creștinilor nostrii de religiunea greco-resar. de aici, pentru ea o bucurie impartasita și cu altii devine indoita. Afara de aceea, de-si obiectul de care voiescă a-ți scrie, nu atinge directe pre intregul publicu cetitoriu, totusi elu este aptu de a areta și altor'a, căt de multu se poate face și cu puteri mai putine, déca planedia unu spiritu mai înalt, și déca li vine intru ajutoriu și inbarbatarea din partea celor mai mari.

Comuna nostra biserică Tresti'a era pâna de curențu că in jale, fiindca i lipsescă biserică, cas'a lui Ddieu, — ea astadi este mangaiata, căci

privescă cu bucuria la edificiul bisericescu celu nou. Dupa putenieata numerica de 366 susțete, din care constă comun'a acăstă nici cându n'aru fi potutu ajunge la rezoluția sea din 1866, de a începe la radicarea edificiului bisericescu, déca n'aru fi primitu incuragiări din partea Esclentiei Sele Inaltu Présântătului nostru Domnul Archiepiscopu și Metropolitul Andreiu, — si după tempulu celu ingreunatoriu in anii din urma n'aru fi fostu in stare de a se bucură astazi de unu edificiu frumosu alu bisericei, déca no i-aru fi intinsu mâna de ajutoru prea bunulu nostru Archiereu. Intre altele Esclentia Sea a esparatul dela locurile respective, că comun'a nostra să-si capete împrumutul de statu după un'a obligațiune sunatoare de 1000 fl. v. a. cu ajutoriul căruia amu potutu fini lucrul inceputo. Interesarea și priveghiera Esclentiei Sele pentru noi au produs firm'a vointia pentru radicarea și seversarea casei lui Ddieu.

Acum când ne bucurăm noi creștinii din acesta comună pentru lucrul inceputu și ispravitu, unu simtiu de pietate și multamire fiasca către Esclentia Sea Par. nostru Archiepiscopu și Metropolitul Andreiu misca inimile noastre și indemnă pre sinodulu parochialu de a-si exprime prin comitetulu seu adenă' sea recunoscintia print'ro adresa de multamita către Esclentia Sea, care cu inim'a sea parintescă ingrijindu-se de intregulu seu poporu credinciosu, nu trece cu vederea nici pre singuratele comune bisericesci.

Atotu paternicul Ddieu sa se milostivescă asupra poporului nostru și sa tienă pre alesulu seu Archiereulu nostru Andreiu multi ani in deplina sanatate in mijlocul nostru, spre prosperarea și inaintarea bisericei și națiunii noastre și a bine-lui comunu.

Mai mulți poporenii din Tresti'a.

Note despre România.

(Urmare și fine).

De prisosu sa mai adangem pre lângă acestea ca un'a din cele d'antăi reforme ale timpilor posteriori a fostu, in România, secularisarea clerului regulat, fără că numerul personalelui atinsu prin acăstă măsură sa fi aruncat sbierete că acelea ce, adi chiaru, nu incetează d'a resună in întreg'a Italia.

Organizațiunea militară a României independentă e calculată in mare parte după Prussia, astfel ca, in casu de resbelu, totu cetățenul e soldat; déra chiaru admitindu ca nu se poate mobilisă de cătu a două-diecea parte din populațiune, totu se poate dobândi o armată de 250,000 omeni.

Prin urmare ce rolu n'aru puté juca românii in marea luptă care va avea sa se intempe mai curențu său mai târdiu in oriente, déca totu tinuturile locuite de densii aru fi intrunite într'unu singuru?

O armată de 300,000 oameni d'o rasa, care si-a pastrat lăta vigore și care chiaru adi procură nisice esclinti soldati Russiei și Austriei, aru veni sa se unescă cu forțele puterilor occidentale, chiamate a apără ecuilibrul european in contră atacurilor său din partea Russiei, său dintr'a nouă imperiu germanu, a cărui preponderintia de buna séma nu e mai puținu de temutu.

Déru mai cu séma in numele marelui principiu alu nationalitătilor — atât de desu invocat in epoca nostra, de săi de mai multe ori calcat in piciore chiaru d'acei, cari aru si trebuitu sa lu facă a triomfă — amicii românilor n'au incetat a starui asupra reintroducării loru într'unu singur popor.

In acăstă privință nu va fi inutilă sa arătăm autori cari s'au ocupat mai speciale d'acăstă cestiu.

„Provinciile române (1856) si cestiuinea prin-

cipatelor-dunarene înaintea Europei (1858) de Ubicini.

„Români“ de Edgar Quinet (alul 6-lea volum din operele săle complete).

„Legende de media-nópte“ provinție duna-rene de Michelet.

„Istoria politica și socială a provinciilor dunarene“ de Elias Régnauld (1853.)

„Română și istoria, limbă literatură, ortografiă și statistică românilor“ de Vailant.

„Transilvania și locuitorii ei“ de Girando.

„Istoria turburărilor Moldovei“, de Jean Baret.

„Eroii României și români și papalitatea“ (în italienescă de d-na Doră D'Istri'a.)

Aceste două din urma opere, eu atât mai demne de atenție, cu cătu emana din condeiu unei ilustre fice a României, au de scopu a face sa revietașca vechile suveniri de frăție existente între români și Itali'a, și în același timp d'apără pre cei d'antău în contră imputării ce li s'a facut une-ori în occidente ca s'a despartit de Itali'a, certându-se cu curtea Romei.

Printre români cari au aparatu cu căldura înaintea Europei caușa tierei lor, nu trebuie sa uită pre d. Maniu, vechiu magistrat, care, în 1859, publică la Parisu o broșura intitulată „Missiunea Occidentului latinu în orientele Europei“ care începe prin aceste cuvinte :

„Sustinem cu o convictione intimă, bine fundată, că e de detori și de interesul Occidentului latin de a-si relua preponderenția sea în Europa orientale prin reinoarea vechilor legături de familia cu români, din cele două Dacie. Comunitatea d'origine care, după diece secole de separație, s'a pastrat în organismul limbii, în tradiții și în obiceiuri și care unesc pre descendinții vechilor coloni ai Daciilor cu Itali'a, Francia, Spania, și Portugalia, nu pote decât să legitimeze și să reclame reconstruirea unui Statu latino-român, pre principiul națiunităției.“

Printre rarii Italiani cari s'a ocupat de România, voiu cită pre vechiul deputat Vegezi Rusca, d'eu mai cu séma pre onorabilele magistratu Enric Amate, care, ajutat de demn'u-i fiu, într'o revista pre care o publică la Macerata sub titlul de Confederatiune latina, se silește a ne întări în contră indoitului pericol al germanismului și alu panslavismului, predicându unirea tuturor popoarelor, cari tienu mai multu său mai putin de ras'a româna.

Voi spune chiaru că d. Amante merge pâna a propune să se intrunescă la Rom'a unu congresu de reprezentanți din întrig'a lume latina, care se află — dice densulu cu dreptu cuventu — cu atât mai amenintata de Germâni și Slavi, cu cătu Francia pentru multu timpu e afară din luptă.

Nu sciu déca unu asemenea congresu va fi posibile, inse ceea ce credu nu numai utile, d'eu chiaru necesar, e o intiegere din cele mai strinse între regatul Italiei și României, deplângendu ca cea din urmă — după ce a salutat reinvirarea noastră print'adresa votată în unanimitate de parlamentul seu, cu ocasiunea intrării noastre în Rom'a — nu s'a gândit inca a stabili o ambasada pre lângă guvernul italianu, pre cându celu din urma trebuia să transforme în ministru plenipotentiaru pre consulele ce intretine la București.

Asiu dorî asemenea că români, cari, până acum, s'a intorsu săra intrerupere numai cătra Francia, trâmitându-si copiii sa crăcea iutren'sa, sa se întoarcă d'aci înainte și cătra mormântului Itali'a, restrințindu astu-feliu cu densa legăturile ce nici odata n'aro fi trebuitu să se slabescă.

I. Ricciardi.

Neapole, 10 Aprilie, 1872.

Balneologicu

Ni se serie din Seps-Si.-Georgiu cu datul din 29 Aprile a. c. urmatorele : Dilele cele minunate de căldură de primăveră, cum nu s'a mai pomenit pre cătu și potu aduce ómenii aminte, de pre la anul 1834, suntu o ansa bine venita pentru multi, atât în secuime cătu și în Brasovu și în Bârsei, că sa cugete seriosu la pregatiri de plecare la yren'u din bâile său scaldele cele frumos, de cari Transilvania este atât de avuta. Năue și locuitorilor din jiorul nostru ni este alegeră aneyojoasa, pentru că avem sa alegem într-

multe ; eu totu acestea asupr'a nôstra că și asupr'a să căru, carele a petrecutu o sesiune la Valcele (Elö-patak) și de acolo să reintorsu la ai sei vindecăti și restaurații de bôle, căte odată de totu pericolosa iera și iera numai Valcelele (Elö-patak) influențiază cu puterea cea tare și irresistibilu atrageloria. Pare că nisice ființe extraordinare ale isvorilor celor admirabile datatorie de sanatate tienu pre visatatorii fermecătu și în departare și lu facu că sa dorescă momentul în care sa sărbă viața nouă și prospeta din nesecabilulu isvoru facatoriu de minuni alu ape minerali din Valcele ! Aceste nu suntu frase obișnuite din tempul incelatoriei moderne, nici o reclama de acele cu care se lauda marfa ne-trebuințioasa. Numerii suntu martorii cei mai elo- centi, vorbescă dura numerii.

Dupa cum se vede din datele statistice comparative ale direcției băilei și din fôr'a edata și tiparita scalo, cu totu ca tempul ploiosu a fostu în anul trecutu nefavoritoriu, Valcelele au cumpănat în sinulu loru în vîr'a trecută la începutul sesiunii în lun'a lui Iuniu (óspeti vinu și înainte și se duca și după finitulu sesiunii) 271 partide din tiéra cu 286 barbati, 332 femei, apoi 257 partide externe cu 307 barbati și 385 femei, laolalta 528 partide, 1320 óspeti. Numerul ospetilor din 1871 arata, conformu listei oficiale, pre lângă totu tempul nefavoritoriu și pre atunci, unu acrescementu de 153 de óspeti față cu 1870. Împregiurarea acăsta este o dovăda stralucita, că Valcelele suntu, cu dreptu cuventu, chiamate a sta în celu mai scurtu tempu, în ceea ce privesc numerulul óspetilor și miscarea acestui numeru, pre una nivelu cu cele mai renomate locuri de cură. Dicemu : „cu dreptu cuventu“ pentru că e legiunea numerulu acelor pacienti, cari au cautat vindecare la Valcele și au și atât, și adeca : contră mistuirei impedicate, suferinței de făcăt, galbinare, friguri, crescere splinei, bôle apei, hemoroide, tuberculose în plumeni, scrofule, inflaturi de pantece, limbrici, astenia corporului, oboselă de puteri, reumatismu, ologire, nervositate etc.

Pre lângă totu acestea este ingrijitul de cuartire cu privirea la totu graduationile de avere, de bucate ce s'a sub privighiare medicale și cu totu aceste cu unu pretiu moderat, este ingrijitul de distractiunea ospetilor prin lectură de diuarie într'unu salonu anumit de lectură, de musica executată de o capela renomată engajată anumită, de concerte din partea artistilor renomiti ce se produc în fia care an, de corespondinția telegrafică și postale și de o comunicatiune diurnă între Valcele și Brăsiovu.

Situatiunea Valceleloru înlesnescă visitatorilor celor numerosi cur'a posterioră și binefacătorie în Toscana, Mânașia, Covasna și Borsecu și li oferă liniscea cea mai sigură, pentru că au la indemâna consiliele și tratarea unui medicu principal (fisișcul comitatense din Alba superiore Dr. Basil. Szabó), carele acum de unu sîr indelungat de ani, a avutu ocasiunea de ne-numerate ori de a aplică practice terapeutice de acolo și puterea loru în casurile cele mai difereite.

Incheiamu cu observarea, că în sesiunea anului trecutu în Valcele nu a fostu nici unu casu de moarte.

Erumperea Vesuvului.

In departare de $1\frac{1}{4}$ mila spre Sud-Ost de Neapole, la midilocul sinului (de mare) dela Neapole, se radica Vesuvul, deosebitu și despărtit de Apenini. Pôlele lui dela Sud-Vestu ajungu pâna la mare. Verfulu lui lu formăza unu siesumu cu două piscuri, dintre cari celu de spre mare conține craterul, care în continuu versă fum, din cîndu în cîndu aruncă și alte produse vulcanice și care mai la sâr-care erumpere mai însemnată și perde și formă de mai înainte. Laturele muntelui suntu gălă și petrose. — Cea dințău erumpere cunoscută s'a intemplat în 79 după Chr., cu o vehementă pusătoare, incătu părțile dimprejur se intunecă trei dile și trei nopti prin petrile și masă de cenușă aruncate; Herculaneum, Pompeii și Stabiae fura ingropate de acele masse. Între erupările de după aceea au fostu cele din anii 203, 472, 512, 685, 993, 1036, 1039, 1138, 1306, 1631, 1730, 1766, 1779 și 1794 cele mai veheminti. Dela începutul secolului 19 se repetira erupterile mai în sâr-care anu, mai multu său mai putin veheminti. Din Octombrie 1818 pâna în Maiu 1820 erumperea au fostu continua. Plăia de cenușă în 24 Octombrie 1822 intunecase din-

in Neapolea și Lav'a, de 12 urme înaltă, curse o milă italiana. Si mai veheminti au fostu erupările din anii 1833, 1834, 1835 și 1839; în anii 1847, 1850, 1855, 1861 și 1868 inca urmă eruptiuni.

O erupție teribilă se intempla în dilele trecute. O telegramă dto Neapolea în 26 l. tr. c. n. ne impărtășește despre acea erupție : Vesuvu varsa focu din mai multe guri. Detonatiile se audu în oraș. Lav'a curge în mai multe direcții. Poporatiunea locuitorilor învecinate cauta să scapă cu fugă. Domnește o panică imensă. — Alta telegramă ne comunica : Astă noapte se intempla o erupție teribilă a Vesuvului. Lav'a se scurge pre San Sebastianu și amenintă San Georgio, Cremona, Torre del' Annunziata și Torre=del=Grecu. Detonatiile se repetă în continuu, se asigură că mass'a Lavei au înghitit mai mulți indivizi etc. Domnește o ingrozire comună. — Dupa o telegramă a lui „N. Fr. Presse“ și perdura aproape 200 ómeni vieti, mulți vulnerati și și mai mulți perduti, între cari 40 străini. Neapolea e plina de fugari. Se simtu cutremure scurte de pamant.

In siedintă camerei italiene din 27 l. tr. comunică Sell'a o depesă a lui Lanz'a dto 26 l. tr. c. n. Neapolea, din care estragem : „Comunele San Sebastianu și Massa di Somma suntu mai cu totul puștiute prin Lav'a; poporatiunea a scapat cu fugă. Victimile nu suntu asiă de numerose, precum s'a anunțat ieri.

In o corespondință a lui „Fr. Bl.“ dato 26 Aprile dămu de detalii mai speciale, în care afăram între alte urmatorele :

Asta diminuția se intemplă la pôlele Vesuvului o catastrofă teribilă. Deja de două dile se dă ceau curiosii în massa într'acolo pentru de a observă erupția cea nouă. Ieri sér'a se poate vedea dealungul liniei comonelor ce jacu la pôlele muntelui și iarbădiile vesela și sgomotă de străini, Neapolitani, barbati și femei și copii de tota clasea, cari curseră pentru de a privi spectacolul splendorit din apropiere.. O multime imensa acoperă drumul, ce duce dela Resina la Observatoriu, și se imprăscă, ajunsă aci, prete straturile vechi ale erupțiunilor de mai înainte, pentru de a observă bine Lav'a ce curgea fumegându și majestosu.

Deodata se audu unu sgomotu subteran, care se amesteca cu strigătele de temere ale multimei. Unu al doilea și mai tare vuetu urmează celu dințău și în acestu moment se deschide lângă Observatoriu o prapastie imensa și unu sorginte poternică de foc se varsa prete cei ce stau în apropiere. Mai mulți dintre ei cadiu și fura înghitită de pamantul crepatu.

Alarmă, strigări și frică în sfatuescă pre fia-care la fugă. Iose o fugă e impossibila, pre costisitul petrosu și sierpuitu și inca cu atâtă mai multă cu cătu unu nuor colosalu de fumu intunecă bielitorul ómeni dinău incătu nu scieu unde sa pasăsesc.

Lav'a se scurge și devolță că unu sorginte de glodu, sporaie și aborescă că unsoreea serbinte, în care cadu picaturi de apa.

Din partea regimului italianu s'a datu ordinu că celor nefericiți sa li se dea totu ajutoriul și sprinținu posibilu din partea statului.

O plaga a Orientului.

Flindu astădi cestionile politice per eminentiam la ordinea dilei, vei cugetă, domnole redactoru, că și acăsta scriere va trata despre ună din cele multe și varie plăge politice ce coplesesc popoarele Orientului. Inse nu e asiă. Nu despre o cestione a politicei nationale, ci despre ună ce atinge e conomia națională, mi-am propus a vorbi prin aceste pucine struri cu onoratii lectori.

Despre figa migratori, coda ne-civilizației. Acești suntu a deaverata turma de locuște, ună dintre cele mai crâncene plăge ce însescu în popoarele resaratului, și asiă mai cu séma în poporul român. E cunoscuto, că pentru locurile, unde ajungu și se asiedă (uneori pre tempu mai indelungat) aceste remasită ale vecurilor Atilani, ale secolului alu 4 și 5, sunta unu flagel, o deaverata molesare nesuferită. Jafuire, insieri și rapire este sărlea locuitorului și a ómenilor, pre cari le napadescă și de cari se apropia. Cașa acestoru fenomene triste și rusinătoare în secolul progresului nu poate fi altă, decât neînrigirea guvernelor, și neprecautionea popoarelor respective.

Pentru ilustrarea asertiunilor de mai susu, voi

Saliste, 18/30 Aprilie 1872.

Onorabile redactiune a „Teleg. Rom.“!

Convinșu și fiindu a priori, că, de către mișcarea migratori și intinse corturile în giurul comunei române Căheiu, și în acea noapte și perira din casă și guineiosului economu de aici George și a Sfârle a 1000 fl. în bani sunatori de argintu, 2 verige de auru (anticități gasite în pământ) — tiganii au predilecție pentru cele lucioare — totușe vestimentele și multe ușelte, totușe în preț de preste 2000 fl. Aici apoi și dederă de omenei lor. Pre-supusul cădărui pre acelui tigani, care apoi în 12 l. c. se departă numai decât de acolo. Din partea poliției se facu totușe cercetările energioase, însă fără vreun rezultat.

Dar' daunatulu nu se linisci cu atâta-a, ci înțelegându, că la satul Chirisidu din vecinătatea inca se află unu asemenea castru de etiopeni, dimpreuna cu fratele seu Vasiliu mergându acolo facu investigațiile necesare; mai erau să se întârse fără rezultatul dorit, cându-cestui din urma cădărui în minte să caute și prelungă corturile tiganilor în pământ. De aici incepând apoi, totușe cele nesuccese se prefacu în succesele cele mai splendide.

Interesatii, sapându, au datu de o lespede de pagiste și sub ea de 2 cutite scumpe, sub altă de o traista indesuia cu vestimente, marame, cărpe de matasa etc. Dupa aceea se intorsera la tigani, aceștia înse și cercara noroculu prin fugă, la trei li și succesu, ceialalti fura luati de scurtu. Românii încercă a scôte dela ei vorbe de înțelegere, mai întâi, cu cuvintele blandetiei, și fiindu ca negrii nu voiau să se plece, cu blândelii cuvintelor intrupate, și acesta metoda atingându corda cea sentitoare, tiganii au mai spus vre-o siepte cuiburi, din care românii apoi au scosu valuri întregi de pânză rumburgiana, etc. giogiu, asi și încătu a umplut 2 saci, — spre dorerea daunatilor, înse fiindu conștini și vedindu și sentindu tiganii, că înaintea acestorui omenei nu e sperare de scăpare, spusera totușe din firu în peru; spusera de unde au furat cele astăzi și ea consortii loru, cari au furat aurul și argintul lui Sfârle a suntu său la satul Ionosda său la Covasidu. Aici apoi au și astăzi daunatii, nu numai ce au cautat, ci și mai multu. Se precepe, ca dimpreuna cu cele furate, lotrii fura predati în mâinile judecătoriei. Că unu ce caracteristicu trebuie să mai inseamnu, că grăpeli în cari jaceau obiectele furate, asi de tare au fostu batucite cu pământ, încătu pămentul abia să potuțu laia cu sapă; pôte pentru că sa nu petrunda plăoaia, său, pescându-vitele, sa nu se desfundă cum-va.

Nu potem deci din destulu admoniția poporului nostru sa fia cu grige, căci elu cam are naravul de veră, ducându-se la lucru pre câmpu, lass casă și curtea în mil'a lui Dieu; bă uneori rămâne chiar numai căte o baba în satul întregu, și apoi tocmai atunci napadescu locul acesti ospeti voluntari cu caldări și cinruri în spate, și apoi totu ce vedu ochii și ajungu mâinile loru, și liliu a-si parasi proprietariulu legal. S-au întemplatu înse, de acesti fii urgisiți ai lenei, chiaru și preste corpori inocente au trecutu în mosia strâina și au rapit ce au potuțu din casa și curte; înaintea loru nimicu nu e săntu, pentru că ei nu cunoscu nici lege, nici credința.

Conjurâmu totu-odata înse și pre preotii și învenitori nostri, sa lumineze poporul la totu ocazia bine venita, că sa nu crede și sa nu se încrădui apucaturilor acestor tiganii, mai alesu muerilor acelora, cari amagescu și insiela pre căti și mai căti cu „darea loru de norocu“ pentru o pâne, clisa, etc., căci nu e prostu celu celu ce mânca două pâni, ci celu ce le da pentru minciuni.

In primă linia înse aru și este detorintia guvernului respective, a se îngriji, cu privire la ascurarea averei și a vietiei cetățenilor, că aceste fante primitive, prin civilizație, său sa pôte intră în sinulu civilului statului, său de către, precum afirma unu, n'ară fi cu potinția, să-i tienă departe de frontariile lui; căci totu actiunea acestor nesericu nu e altă, decât fericirea loru a si-o punte în nesericirea altora. Apoi miliōnele, cari le desemnă și guvernul nostru pentru înființarea scolielor neconfessionale, contrarie moralitatiei naționalitatiei, mai bine sa le întrebuinteze spre indrepătarea și civilisarea acestor tiganii migratori din tierra, căci prin acestă aru împlină în adeveru o faptă patintiasca.

„Federatiunea.“

de voinici resboinici, dressati par excellenc in artă militare, înarmati pâna în dinți și echipați, că prusenii; mai departe vre-o 200 de tunuri dela „Krop“ cu 1600 de cai bine înodăti cu totu tacâmurile, totu munitionea și totu surgiștu; mai încolo vre-o 3000 de tunari (canonieri), vre-o 200 de cara de bagajiu cu vre-o 1400 de bagagieri, vre-o 80,000 de calareti cu 80,000 de cai, vre-o 10 generali, că Werder și vre-o doi comandanți suprini, că Moltke și Mac-Mahon, și în urmă urmăloru

déca vei sa te taie capulu, sa intielegi că prelungă acestea totu le-aru mai trebuil românilor inca și o vistieră cu vre-o 10 milioane argintu la spate;

déca totu acestea le-ai trage în considerație obiectiva, fără nici o passione, fără nici o rezervație mentală, fără nici unu prejudiciu, și déca ai analiză conclusele famoșe dela Mercurea, cari ne-șu asediata de vre-o 3 ani pre patulu slabonogului, judecându dreptă și adeverat, nici d-ta, n'ai putea să nu le numesci „copilaresci“;

copilaresci pentru aceea, pentru că n'au fostu eflusulu premeditationei serioze a barbatilor, cari le-au nascocit, nici eflusulu nici conclusiunea pre-miselor faptice și adeverate, abstrase din reporturile de vietă, de dreptă și sociale ale poporului român, nici din istoria lui restrînte de pâna acum, au fostu concluse accelerate și facute la momentul de o multime de băeti, inspirati do altii băeti în politica; cari nu numai că n'au studiatu altu dreptu de statu alu altoru popore, nici istoria altoru națiuni, dară nici istoria caracteristica a poporului loru, nici vîția loru, nici poterea lui morale său fizica, nici corelațiile lui fatia de alte națiuni în statu, nici relațiile și puterea a insuși statului nostru, și fatia de acestă și a altoru staturi noue amice său inimice, cu poporele loru prietene noue, său absolut dusimane, nici la acea impregiurare, ca românii cum aru trebuil sa facă, că sa se pôte mai bine folosi de puterea multă, putenia, cătă o au

— in astfelu de chipu, spre a nu remanea per-

— dută, pentru că acum numai trecu barbarii că și locute prin agrii semenati; trece fulgerulu electric și sierpele de vaporu și cu elu civilizație, știință, capitalurile, industria, cari nu cunoscu trandava nici passivitate, nici infalibilitate nici proselitismu.

I. Massim u,
judec. cerc. reg.

Varietăți.

* * (Stilul de politetia.) Unu jurnal din Pensilvania publica în cronică dilei urmatore notitia: „Master Boksmen plecându de a casa spre a aduce nisce coi care nu-i cumpărăse, nu s'a mai intorsu din cauza că de odată picioarele lui n'au mai potuțu ajunge pamentulu“. (Cetesecă: a furat nisce coi pentru care a fostu spandleratu).

* * (Starea economică a Ungariei de la 1867 pâna la 1872). Ministerul unguresc de agricultura și comerciu publică o dare de séma a activităției sale dela înființarea guvernului unguresc, adeca tempu pre 5 ani.

— In anul 1867 se astau în totulu patru banci; astadi suntu 68 și în Aprile anulu curentu mai erau 28 pre calea de a se înființă. — Case de economie existau in 1867 numai 56; astadi suntu 175 și se mai înființează alte 70. Depositele in aceste case erau in anul 1867 in suma de 43 de milioane, in 1872 s'au urcat la 123 de milioane.

— Societăți de asigurare erau 6 in 1867; astadi suntu 15 societăți nationale și afară de aceste 27 de filiale a societăților streine (austriace). — Asociațiile de ajutorare mutuală după felul celor a lui Schultz-Delitsch din Germania au capatato o intindere decesbită; dela 1868 pâna la 1871 s'a constituitu 436 de aceste asociații. Asupra altor puncte raportulu nu constata nimică nou.

* * Exposiția universală, de economia casnică în palatulu de industria, în Iuliu 1872, la Parisu.

Directiunea: 23 Rue dela Chausée d'Antin. Exposiția universală care are a se deschide la 15 Iuliu pâna la 1 Novembre 1872, în palatulu de industria din Parisu și preste totu loculu primă cu o mare simphobia, și succesulu ei va fi deplinu, cu totu putenia vreme ce precedează deschiderea ei.

Concursulu diplomatic este mai pretotindenea obtinuto scopul ce urmaresce societatea națională de incuragiare lucrătorilor industriasi.

Presă întrăga o sustine, amu vediu totu

déca vei sa scii, că românilor li-aru trebuil, pre lungă conscientia expresa de sine, — voindu sa inscenă o revoluție contră acelu statu, în care suferu — le-aru trebuil sa aiba vre-o 200,000

diuarele incepdu dela Siam pâna la Venezuela, acordandu-i patronajulu loru. Universulu dovedesc urbei Parisu sympathiele sele, tienendu de onore a figurâ la acesta espositiune improvisata.

Cereri de admitere au sositu la administratiunea societăției (a cărei scaun este 23 rue dela chausée d'Antin, Parisu) nu numai din Belgu, din Holand'a, din Danemarc'a, din Englter'a, din Spania, din Portugali'a, din Itali'a, din Turci'a, din Austri'a, din Svitier'a și din Russi'a, dar și din Americ'a centrală și din Asi'a.

Este de temut ca palatul de industria sa nu fie prea micu, și societatea filantropica, care au luat initiativ'a acestei lucrări private, ia dispozitii pentru execuțarea construcțiilor incapătore.

Companiele drumarilor de feru atâtă cătu și alele a navigationei au consimtitu la considerabile reducții asupr'a transportelor de mărfuri destinate pentru espositiune, și adusa și reîntorsa prin trenuri de mica său mare intuție.

Intre luminosile idei ce presiduesc la acesta mare manifestație pacifica a comerciului și a industriei, suntu fericiti a incunoscintia pre ceterii nostri că, în fia-care din 14 Dumineci a duratei espositiunii, se voru tiené concursuri de muzici, și alte petreceri, din Franci'a, Belgu, Holand'a, Portugali'a, Danemarc'a, Svedia și Norvegi'a, Lussemburg, Austri'a, Svitier'a, Itali'a, Spania și Englter'a.

Parisulu va dovedi, în acestu an, lumei întregi, ca nenorocirile Franciei nu l-au facut sa prăpadese nimică din marirea-i trecuta și din marea-i atracția ce-lu caracterizată.

Espositiunea productelor europene se va deschide la 15 Iuliu pâna la 1 Augustu; dela 15 pâna la 25 Augustu, se va deschide espositiunea productelor din Afric'a, Asi'a, Americ'a și Oceanii. Aceasta practica oțarire va dă unu terminu suplementar espozitorilor, și va impiedecă totu odată către neprevedutele unei organizații precipitata, mai alesu de către persoanele ce voru voi a sposă nu voru așteptă ultimul momentu pentru a adresă cererile loru de admitere la direcția 23, rue dela Chausée d'Antin, à Paris. Pentru strainitate, a se adresă la d. Consuli de Franci'a și la comitetele speciale; în Colonie la doi guvernatori.

„Cur. de Iassi.“

** (Deschiderea Universității din Strasbourg). Programul ceremonialor, care voru avea locu cu ocazia deschiderii Universității din Strasbourg, este după „Gazeta de Strasburg“ urmatorul: Mercuri în diminea de 1 Mai la 11 ore de dimineață, deschiderea ceremonială a universității în palestul acestora. Dupa amedi la 3 ore, prânz mare în sal'a „Reunion-des-Arts“. Sera la 9 ore iluminarea turnului catedralei. Joi în 2 Mai, caletoria serbatorescă la délul Odiliei, la 6 ore 45 minute dimineața pornește dela gar'a centrală. La întorcere cina în sal'a „Reunion-des-Arts.“

** (Chronica literaria.) Primul trei lucruri de mare importanță literară, ieră-si alta natură de importanță, asupr'a căroru nu avemă împulu sa dicemă astăzi nimic o vorba. Aceste trei lucruri suntu: primu, o fascioră: istorică critica a României de B. P. Hajdeu, broșura de luxo în 4°, de 96 pagini; secundu, nr. 1 anul VI: „Convorbiri literare“, (din Iassi), cuprindindu unu articulu alu d-loi B. Aleșandri asupr'a scrierilor lui C. Negruții. Spunendo atâtă este destul să vădă cine-vă despre ce este vorba: celu mai spiritual, colorat și variat poetu român, a cărui prosa contine totu atâtă poesia cătu și versurile săle, se pune să arete cine a fostu, ce a fostu și în ce epoca a scrisu, celu mai mare scriitoru român în prosa după parerea noastră; tertio, o mica broșură cu trei poesii, dintre care două inedite, ale parintelui literaturii române Ioanu Heliade Radulescu, editată de fiul său, după moarte intelectuale a celui mai mare și mai variat scriitoru ce a produs pâna adi România. Aceste trei poesii suntu: Serafita, Od'a românilor, inedite, și Sburatoriul, cunoscutu și chiar aceloră care nu îl au cîntuit.

Namu fi consiliatu Od'a românilor între două poesii cari, cu totu dreptulu cuvenit, să aru putea dice safice: una în sensulu femeie și cea dinția în sensulu barbatu. Serafita este o creație de poesia simțuală de care numai pagânata-

tea, care a divinisa simțualismulu, a potut să erezeze. —

** (Principele George Bibescu și fiul său.) Înțu minte lectorii nostri duelul principelui George G. Bibescu la Paris, cu principele de Beaufremont, despre care le-am spus cele ce amu gasit u jurnalele străine.

Gasim acomu în „Figaro“ dela 15 unu articolu la rubric'a „Curti și tribunale“, care ni se pare de cea mai mare importanță pentru noi, de către o alta importanță decât acela importantă cu care ne-amu harsită: umilitie din parte ne, hotie și jafuri ale străinilor, disprețiu loru asupr'a neconducătorie și complicită la coticarie.

Importantă ce gasim articulul de care vorbim, este cu totul de alta natură de o natură străină: este vorb'a de unu român care a facutu în Franci'a și pentru Franci'a, ceea ce nici unu român, de timpuri uitati, n'a facutu în România pentru România, și pentru care român în Franci'a s'a disu în publicu, în tribunalele Franciei, de către baroul francesu, cele care n'a avut ocasiune baroul român sa dica pentru nici unu român în tribunale române.

Iată natura importantă a articulului pre care regăsimu că nu l'u putem inseră astăzi din cauza materiei politice ce credemă că trebuie să comunicați lectorilor nostri. Nu ne putem înse opri să punem aci căteva cuvinte pronunciate de baroul francesu asupr'a compatriotului nostru principele George G. Bibescu.

Iată conclușia advocatului Nicolet:

„Ce voiti, domnilor? trebuie să vedem lucrările în același timp și omenește și judecătoresc. Veti pronunța o osânda fără indoială: ministri ai legii, sunteți datori a face să se respecte legea. Nu discută acăstă; dera cum ore o veti face să fie respectată? Amu audiu dicendum-se de către organu ministerial public ca amend'a, amend'a pronunțată în tōte cesurile de duelu fără nici o exceptiune, n'ară fi de ajunsu.

„Elu în inchisore? Dera sciti, domnilor, cine este elu, străinul care nu este fiul Franciei și care totu d'aua a servit pre Franci'a? La inchisore! elu, străin în Franci'a și adjunsu oficer superior; elu oficerul Legionei de onore! Dera na sciti ceea ce au scrisu sielsi lui de densulu; nu cunosceti serviciile savarsite de de densulu; cari, de le-asiu enumeră, aru luă vediul intregei acestei adunări! Inchisore pentru unu omu că acăstă! Dera voiti ore a onoră inchisore! Voiti ore a face din aceea inchisore unu locu de ravnită pentru aceia cari aru veni să locuiasca după densulu!

„Nu trebuie înse să vorbescă mai multu de d. principe Bibescu: acăstă nu i are conveni d-séle și nu mi-ară conveni nici mie. Domnilor, vă aplică legea, dera vătă aplica-o cu mesura și în condițiile de moderatie și de indulgență cari suntu comandate prin impregurările causei.“

Iată acum cum și încheia redactorul René de Pont-Jest, articulul său:

Dupa aceste cuvinte ale d-lui Nicolet, tribunul său retrăsu sa delibereze, și a statu mai multu de jometate de ore, că sa pronunțe contră principelui Bibescu o osânda de 15 dile de inchisore.

Acăstă osânda, ori cine poate pricepe, a cauzat în auditoriu o adâncă stupefactiune, căci nu se putea adastă sa vădă pre tribunalu usându cu o severitate fără exemplu, improativă unui omu stimat pre dreptu de către toti, improativă unui străin care, pentru amorulu său doilei sele patrie, a refuzat cu atâtă nobletă libertatea ce i oferă d. de Bismarck căndu sciu că este prisonier în Germania, improativă unui soldat care n'a reculat dinaintea nici unui sacrificiu că sa dovedește cău de multu Franci'a și nenorocitii sei frați de armă și sfârșit inimă.

„Cătu despre principele Bibescu, totu atâtă de calmo și de respectuosu în fața justitiei franceze pre cătu a fostu de calmo și de bravu în fața glonților inamicului, său retrăsu inclinându-se. Credeam înse că și gasită, în demonstrația simpatie al cărui obiectu a fostu elu la esire-i din audiție, o complecta și magulitoare resplata în comparație cu osândă severă care l'u isbea.“

„D. Nicolet, mai surprinsu inca de cătu d. Bibescu de acăstă osânda, și neîrtându-si tacerea

la care l'a silu modestă clientului său, a facutu indată apelul asupr'a sentinței.

Acăstă nouă fază a cestiunii ne promite desbateri pre care nu vomu lipsi ale reproduce, pentru cuvintul că voru luă negrescă înaintea curției o importanță pre care adversarii d-lui de Beaufremont s'au silu din respiteri a face să nu se ia pâna acum.“

Vomu urmări acestu procesu de duelu de să n'ama potutu urmări fățele cari au facutu din brațul nostru compatriotu o ilustrație chiară în liniile celei mai brave armate din lume; vomu urmări acestu procesu, cu tōte ca inserarea lui ne face să intrevadă esigintă unui cadru mai largă de cătu acelă pre care amu putea să-i concedemă noi.

„Tr. Carp.“

Concursu.

Pentru ocuparea stațiunii de Capelanu din comună Ibanescu Protopresbiteratul gr. or. alu Tordei superiore se scrie — pre bas'a inaltei ordinationi cons. dno 16/3 a. c. nr. 239 — pâna în 30 Aprilie, în care dă și candidația — concursu.

Emolumentele suntu: tertialitatea din totu venitul parochialu.

Doritorii de a ocupa acăstă stațiune trebuie să fie teologi absolviți și se să servită celu puținu 2—3 ani că învestitori. Suplicantii se voru adresă către subscrisul comitetu parochial în Ibanescu, post'a ultima Görgény-Szt.-Imre.

Ibanescu în 5 Aprilie 1872.

In contilegere cu Par. Protopopu.

(2—3) Comitetul parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea parohiei vacante din comună Ponorelu protopresbiteratul Zlatn'a de susu constatațorie din 1200 susete, se scrie concursu pâna la 20 Maiu a. c.

Emolumentele suntu tacsele stolare, și jertfele obiceinuite, care calculate dau o sumă de 400 fl.

Doritorii de a ocupa acestu postă, suntu rogati a adresă suplicele loru bine instruite conform „Statutului organicu“ la subsemnatul în Câmpeni.

Câmpeni, 6 Aprilie 1872.

In contilegere cu comitetul parochialu,

loeu Patită, protopopu.

Citatul Edictala.

Bucuru I. Dragomiru, nascutu în Resinari de religiunea gr. orientala, parasindu cu necredinția pre soția sea Stan'a nascută Cazanu, totu din Resinari de religiunea gr. orientala, se cădea prin acăstă a se înfacisia înaintea subsemnatului foru matrimonialu în termenul de unu anu și o dă, căci din contra se va pertractă și decide conformu canonelor săntei biserici resaratene ortodoxe actiunea, ce s'a datu asupr'a, și în absența lui.

Sabiul 1-a Aprilie 1872.

Scaunul protopresbiteral gr. or.

tract. II. alu Sabiului.

I. Popescu

Protopresbiteru.

(3—3)

Edictu.

Teodoru Mosor'a, carele de 7 ani cu necredinția parasindu-si pre legiuța sea socie Sinești'a lui Ilie Uri'a, ambi din Danesiști gr. or. o au lasat cu doi copii orfani fără casa și fără pâne și s'au facutu pierdutu de nu se mai scie de densulu nemică; se cădea prin acăstă că în termenul de 6 luni dela datulu de fată sa se infatisidie la subsemnatul scaun protopopescu; căci la din contra și în absența lui se va pertractă procesulu inacumnatu asupr'a, pre bas'a SS. canonice a bisericei ortodoxe gr. or.

Scaunul protopopescu a tract. Sighișoarei gr. or. că foru matrimoniale.

Zacharia Boiu,

protopopu.

(3—3)